

NBV Studiebijbel

Tuesday 11 November 2008

Op 30 oktober werd de Studiebijbel gepresenteerd tijdens de bijbeltiendaagse 2008 en aan de vooravond van Hervormingsdag. Het betreft een uitgave van de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV) met uitleg, achtergronden en illustraties. Een coproductie van het Nederlands Bijbelgenootschap en de Katholieke Bijbelstichting. Drieduizend bladzijden dundruk, uitgegeven bij Uitgeverij Jongbloed, Heerenveen. Drie jaar is er aan gewerkt. Een mooi voorbeeld van interconfessionele en interdisciplinaire samenwerking. De prijs: Euro 75,-

De Studiebijbel heeft dwarsverwijzingen in de kantlijn, noten die uitleg geven over de vertaling en aantekeningen die bedoeld zijn als hulpmiddel om de tekst beter te begrijpen. Voorts gaat er aan elk bijbelboek een inleiding vooraf en zijn er een groot aantal kaderartikelen opgenomen. Deze artikelen bevatten een veelheid aan informatie over de bijbelse tijd: geschiedenis, dagelijks leven, godsdienstig leven, Goden en godenwereld, God, Jezus, vrouwen, mannen, het ontstaan van de bijbel, de omgang met de bijbel etc. Het geheel wordt gecompleteerd met een tijdskalk, foto's, verklarende woordenlijst en kaartmateriaal.

In de epideiktische rede bij de presentatie die in de Geertekerk te Utrecht plaatsvond sprak prof. dr. Patrick Chatelion Counet, bijzonder hoogleraar Bijbel en cultuur aan de Universiteit van Amsterdam. Hij vergeleek de Studiebijbel op diverse punten met de Statenvertaling. Naast lof op de uitgave (oogstrelend object) kwam hij ook met kritiek: Waarom geen literatuurverwijzingen bij de kaderartikelen? Waarom geen artikel over het Paulijnse begrip 'rechtvaardiging'? Zijn belangrijkste observatie was echter 'het ontbreken van geloofsreflectie en een binnenperspectief. Er is vooral gekozen voor het buitenperspectief - objectieve informatieverschaffing. We citeren Chatelion Counet: "Mensen die een studiebijbel aanschaffen zullen toch in de eerste plaats de bijbel willen lezen en niet de commentaren, mag je hopen. Waar de bijbel voor lezers een open wond is of wordt, zullen ze de genezing van de studiekaternen zoeken. Waar de bijbel spijkers door hun ziel slaat (Pred. 12:11) zullen ze de commentaren raadplegen. Waar de bijbel de aanval op hun wereldbeeld en vanzelfsprekend geachte leventje opent, zullen ze naar de visie, het perspectief van deskundigen zoeken. Zij zullen dan niet altijd even gelukkig zijn met katernen over de goden in het oude Mesopotamië, de scheppingsverhalen van de Babyloniërs, of het klassieke betalingsverkeer en de verschillende muntsoorten. Zij zullen het binnenperspectief en de discussies die van daaruit gevoerd worden missen. Maar misschien betreft dit steeds meer een minderheid van de lezers van de bijbel. De groeiende meerderheid zal inderdaad uit vooral geïnteresseerde lezers bestaan. Ons tijdsgewricht heeft een Studiebijbel nodig. Ons tijdsgewricht heeft gekregen waar het om vraagt."

Projectleider van de Studiebijbel was dr. Albert Kamp. De eerste exemplaren werden uitgereikt aan van de kerken en het onderwijs, onder wie Mgr. Antoon Hurkmans (R.-K. Kerk), ds. Arenda Haasnoot (PKN), Prof. dr. Jürgen Zangenberg (Hoogleraar Nieuwe Testament Leiden) en Maaïke Langerak (studente Leiden). Prof. Zangenberg noemde de Studiebijbel een indrukwekkend en stimulerend boek en riep ieder op tot 'tolle lege' (neem en lees). Maaïke Langerak sprak over de digitaliserende trend van tegenwoordig en 'een lichte voorliefde voor het gedrukte boek' bij de gemiddelde theologiestudent. Drs. Teun van der Leer (rector seminarium van de Unie van Baptisten Gemeenten en eindredacteur van 'Soteria') noemde de bijbel geen snelle snack, maar degelijk dagelijks (volkoren)brood, waarop gekauwd moet worden om de voedingsstoffen er uit te halen. Om de bijbel binnen een gemeenschap te lezen zijn de tekstverwijzingen heel belangrijk. Het gaat niet alleen om het sola scriptura, maar ook om het tota scriptura. Ds. Haasnoot herinnerde aan de discussie over de Godsnaam. In de NBV werd voor 'Heer' gekozen. In de Studiebijbel is gekozen voor het tetragrammaton JHWH. Zij hoopte dat het tetragrammaton niet zal gaan leiden tot het uitspreken van de Godsnaam met Jahweh of Jehova. Ook was ze beducht voor fragmentarisatie: ieder zijn eigen Godsnaam.

In Harderwijk nam ik op vrijdag 31 oktober deel aan een forumdiscussie ter gelegenheid van het verschijnen van de Studiebijbel. De avond was georganiseerd door dhr. Leene van Plantageboekhandel Hartman in de boven de winkel gelegen galerie-ruimte. Medewerking werd verleend door hebt trio Amaretto (fluit en cello). Met mij namen in het panel plaats prof. van Houwelingen (NT Broederweg Kampen), dhr. Booij (NBG eindredacteur NBV) en ds H. de Jong. De

leiding was in handen van journalist Johan Hijnberg. Van Houwelingen was van mening dat de Studiebijbel een blinde vlek aan het rechter oog heeft. De uitleg heeft geen congenialiteit met de bijbel en mist gereformeerd gehalte. De NBV-vertaling werd nog breed gedragen ook door vertegenwoordigers uit de rechter flank van de kerken. Dat is met de Studiebijbel niet meer het geval. Hij kondigde aan dat er een 'tweede Studiebijbel' gaat komen uit de kring van de Gereformeerd Vrijgemaakte Kerk. Ds. de Jong vond de NBV-vertaling niet geschikt voor de kansel. Men moet namelijk de mensen bij de bijbel brengen en niet andersom. Booij verdedigde het interconfessioneel en interdisciplinair gehalte van de Studiebijbel. Zelf heb ik benadrukt dat kanttekeningen niet canoniek of heilig zijn. Dat waren ze ook in de Statenbijbel niet. In de achtste zitting van de Synode te Dordt werden de 'randvoorwaarden' t.a.v. de kanttekeningen bepaald. Ze mochten alleen dwarsverwijzingen geven en verklaringen met het oog op een beter verstaan van de tekst. Uitdrukkelijk werd gesteld, dat deze verklaringen niet mochten tenderen in de richting van dogmatiek. Wie de 'kanttekenaar' raadpleegt weet, dat hij in feite een kleine commentaar in de hand neemt. Hij is er zelf bij om te (be)oordelen. Kanttekeningen hoeven daarom ook niet noodzakelijkerwijs een (gereformeerd) confessioneel karakter te dragen. Objectieve achtergrondinformatie vanuit de verschillende disciplines (taalkunde, biblistiek, archeologie, Zeitgeschichte und Umwelt) is van harte welkom. En we weten allemaal hoe betrekkelijk het begrip 'objectief' is. Daar valt mee te rekenen. Het was een interessante avond waarbij ook de 'dundrukkers' te Brake en ... (accountmanagers van uitgeverij Jongbloed) aanwezig waren. Zij verdienen werkelijk alle lof voor de prachtige uitvoering van de Studiebijbel, die inmiddels een vaste plaats op mijn werktafel heeft gekregen.